

Milí bratři a sestry,

postní období nás vyzývá k zamýšlení se nad sebou samými. Ke zpytování svědomí. Tak i to dnešní kázání bude také k „sebezpytování vedoucí“. Ono to, co Jakub řeší, to i my známe z vlastní zkušenosti: Komu z nás se ještě nestalo, že řekl něco, co říct neměl?! Ale řekl to. Jednou už se ta slova nesla vzduchem a vystřelený šíp a vyslovené slovo už ani párem volů zpátky nepřítáhneš. Jakub vidí, že za mnohým zlem v tomto světě stojí něco tak malého jako jazyk... Jakub říká: „Pozor na tohohle malého pohyblivého červíka. Je jako jiskra, jako malý plamínek – jenže i docela malý plamínek dokáže podpálit celý les.“ Kdyby někdo dokázal tohohle červíka dokáže zkrotit, byl by dokonalý – jenže tohle nezvládáme.

Jakub má pro vysvětlení, jak je to s naším jazykem, dvě přirovnání – koňské udidlo a kormidlo u lodi. Oba tyto obrazy mají jedno společné. Jsou to drobné věci v porovnání se zbytkem – ale jejich vliv na zbytek je s jejich velikostí nepoměřitelný. Koňské udidlo. Několika centimetrová železná tyčka s kroužky na konci. Pár kousků kovu, které se vejdu do dlaně. Srovnejte si to s koněm který se žene krajinou. Půl tuny živé váhy. Dostihový kůň je schopen běžet až 70 kilometrů v hodině. To už je síla. Ve vojenských učebnicích je útok středověké jízdy přirovnáván k modernímu útoku tankového svazu proti pěšímu vojsku – jenom ti koně, kteří jedou, to se prostě valí síla, která smete všechno pod sebou. Dodnes se používají na rozhánění davu.

A teď si to srovnejte s tím dvacetidekovým želízkem. A přeci právě tohle malinké želízko otočí toho koně doleva či doprava a nebo ho i zastaví. S tím jazykem je to právě takové. Jako by měl pevně otěže od koně v hrsti, tak je na tom člověk, který dokáže ovládat svůj jazyk. Dokáže ovládat sám sebe. Když člověk dokáže ovládat sám sebe, je schopen velkých věcí. Ale platí to žel i pro takového člověka, který svůj jazyk ovládat nedokáže. Pak ale ty „velké věci“ bývají málokomu k užítku.

Jazykem je možné hodně lidem pomoci a také hodně lidem ublížit a celé to stojí padá s tím, nakolik jsme schopni svůj jazyk ovládat. Nakolik jsem schopni říct v pravou chvíli dobré slovo – a právě tak, nakolik jsme schopni v tu kterou chvíli také mlčet, i když nás ten jazyk setsakramentsky svrbí. Víme také, jak vzácný je člověk, který dokáže v potřebnou chvíli dobře poradit a právě tak jak je vzácný člověk, který dokáže v potřebnou chvíli mlčet.

Člověk není kůň. Není to půl tuny valící se obrovskou rychlostí. Přesto když není

schopen ovládat udidlo, tedy když nedokáže ovládat svůj jazyk, tak je to v jeho nejbližším okolí velice rychle poznat. Když udidlo má, ta to pak také nepřehlédnete. Na to jsou dneska draze placené kurzy, jak mluvit tak, že by vymámil z jalové krávy tele. Není téměř den, aby mi netelefonoval někdo z nich. Pojišťovací agenty a prodavače hrnců, dek a kosmetiky vystřídali v poslední době nabídky masáží, telefonních tarifů, bankovních produktů a čehokoliv dalšího. Jsou profesionálně vyškoleni a mluví a mluví a mluví... Mají naučené fráze, které vás zasáhnou do živého a nacvičená gesta, která vás přesvědčí, jak opravdově a dobře to s vámi ten druhý myslí! A co především – přesvědčí vás o naprosté a nezbytné nutnosti koupit si právě tenhle hrnec a ode dneška se patlat právě tímto vyživujícím kosmetickým krémem a žádným jiným.

Druhý obraz, který Jakub uvádí, je obraz kormidla, kterým se řídí loď. Je to velmi podobné, ale přeci jen nám tento obraz nabízí k přemýšlení ještě něco navíc. Kůň, to je v porovnání s lodí přeci jen maličká záležitost. A kůň – i při své váze a rychlosti je to pořád jen záležitost samotného koně. Možná tak jezdcem na něm. I v případě nějakého vozíku jde pořád jen o několika málo lidí v nejbližším okolí. A do třetice – kůň, to je něco, co ovládá svoji vlastní sílu.

Nepodceňujme však jazyk. Ten dokáže mnohem víc, než bychom si na první přemýšlení připustili, dokáže zasáhnout mnohem více lidí a dokáže ovládat víc, než jen sílu svého majitele.

Takové plachetnice, jaké v časech Jakubových brázdily Středozemní moře, to už bylo něco. Taková loď, to je kolos, který veze desítky lidí a tuny nákladu a který ke svému pohonu využívá silný vítr. A vzadu na té lodi je takový kus prkna. A ejhle, podle toho, jak se ten kus prkna natočí, tak loď zatáčí vlevo či vpravo. Když to umíte, tak se dá křížovat i proti větru.. Na lodi jsou desítky lidí a tuny nákladu a vítr to vše poslušně tlačí loď tam, kam velí kormidlo. A to je stále ten jazyk, který dokáže nejen zasáhnout nejbližší okolí, ale je možné jím ovládat zástupy. Mocí jazyka je možné přesouvat neskutečné materiální hodnoty a mocí zkušeného jazyka se dají ovlivňovat i okolnosti zdánlivě neovlivnitelné.

Stál jsem kdysi na malinkém betonovém pódiu, které bylo vyvýšeno nad plochou velkou jak Letenská pláň. Pódium bylo malinké – tak pro 4-5 lidí. Bylo to v Norinberku a na tom pódiu stával v třicátých letech Adolf Hitler. A pod ním na té velikánské pláni proudila živá řeka. Stovky a stovky pochodujících vojáků. Levá, levá – levá, pravá, levá. Pochodovali jako jeden muž, v jedné ruce zbraň a v druhé hořící

pochodeň. Norinberskou nocí se valila ohnivá řeka... A ty nespočítatelné zástupy, všichni ti muži čekali jen a jen na slovo svého vůdce. Nepotřeboval jsem v tu chvíli nijak bujnou fantazii, abych si dokázal představit, co tohle muselo s Hitlerem udělat. Jak se opájel mocí, kterou nad všemi těmi lidmi měl. A on ji doopravdy měl! Slovo tohoto jediného muže dokázalo pobláznit osmdesátimiliónový německý národ! Byl snad Hitler Goliáš a měl dva a půl metru na výšku? Nebo snad měl nějakou strašlivou tajnou zbraň, které se všichni báli a proto ho poslouchali? Ne! V těch 30. letech měl jen moc svého slova – ale jaká to byla moc! Moc, která rozpoutala válku. Najednou se přesouvaly milióny tun oceli a milióny vojáků přes celou zeměkouli. Člověk by si řekl, že to je naprosto nemožné, ale během několika měsíců se změnil život miliardám lidí. Dvacet let po zničující válce, kdy si lidé říkali, že už snad lidstvo musí mít rozum – a ejhle, ono stačilo otočit kormidlem a loď dějin plula k válce ještě ničivější.

S kormidlem u lodi je to jako s tím koňským udidlem. Stačí malinko, ale když se s tím umí zacházet, tak jeden jediný člověk dokáže veliké věci. Strašlivé! Ale veliké. Ale ono to platí samozřejmě i naopak! Bylo i dost lidí, kteří naprosto nenásilným slovem dokázali strhnout zástupy k dobrému. Apoštol Pavel měl jen slova svého svědectví. Věnuji se v poslední době zase jednou intenzivněji Mistru Janu Husovi a v jeho době je moc kazatelů, moc slova naprosto zřetelná. Ale nejen tehdy – i v době moderní je to Gándhí či Martin Luther King. Měli svůj jazyk na uzdě a tak to byli lidé, kteří dokázali jazykem ovládat sebe a své nejbližší okolí. Ale dokázali s mocí svého jazyka kormidlovat i druhé a kormidlovali běh světa mnohdy velmi dobře.

Máme spoustu biblických příběhů, na kterých se dá dobře ilustrovat moc slova.

Příběh o Evě, hadu a ovoci ze stromu poznání. Jakmile se Eva začala vybavovat s hadem, tak už to šlo z kopce. Místo, aby ho od samého začátku poslal do háje, tak začala nad jeho slovy přemýšlet. Jenže nemá smysl si namlouvat, že se nám podaří nějak d'ábla přechytračit. Nepodaří. Dábel má zkušenosti s miliardami lidí, které kdy pokoušel a každého z nich někdy pokoušel úspěšně. V celých dějinách byl jen jeden člověk, který d'áblovu pokušení odolal od první až do poslední chvíle a to byl Ježíš Nazaretský. Nemá smysl si namlouvat, že celé lidstvo tedy ne, ale my to s d'áblem nějak uhrájeme. Dáblovi je potřeba se postavit. Ne to s ním zkoušet uhrát. Čteme, že d'ábel Ježíše pokoušel a že ho Ježíš tenkrát na poušti velice rychle odpálkoval. Žádné přemýšlení, jestli náhodou na těch d'ábelských pokušeních není něco pravdy. Žádné vybavování, ale „*Jdi z cesty, satane; neboť je psáno: Hospodinu, Bohu svému, se budeš klanět a jeho jediného uctívat.*“ (Mt 4,10) Právě slovo v pravý čas.

Když ale není čas pro pravé slovo, tak je potřeba mlčet. Když byl Ježíš souzen a odsouzen, mnozí se divili, že mlčel – velekněží, Pilát, další odsouzenci... Ale Ježíš poznal, že tady už na jeho slova není nikdo zvědavý. Že ti přítomní si chtějí jen potvrdit svoji pravdu nebo zajistit svůj klid. Ježíš by jim za to mohl leda tak vynadat, ale to nebyl jeho styl, aby v něčem bojoval sám za sebe, za svůj prospěch. A bylo to taky dobře – vždyť toto jeho mlčení pak dokázalo vážně zaujmout lidi v době pozdější.

Etiopský dvořan, správce všech pokladů kandaky, to jest etiopské královny, který vykonal pouť do Jeruzaléma, teď jede domů (Sk 8) A jak tak sedí ve voze, tak si čte si proroka Izajáše: „*Jako ovce vedená na porážku, jako beránek, němý, když ho stříhají, ani on neotevřel ústa...*“ Moc mu to hlava nebere. Obrací se na přítomného křesťana Filipa, jestli ten náhodou neví, co že to má být, o kom že to prorok mluví, jestli o sobě, nebo o někom jiném – a Filip mu začal vyprávět o Ježíši, protože Ježíš je Beránek Boží, který sňal hříchy světa právě tím, že na sebe mlčky přijal trest. A byly z toho křtiny ono dvořana. Protože Ježíš ve správnou chvíli mlčel a Filip ve správnou chvíli mluvil, bylo z toho hodně dobra.

Jazyk je malý úd, ale může se chlubit velkými věcmi. Jde jen o to umět ho správně používat. Jde o to mít ve svých rukou onu uzdu i kormidlo. Dávat si pozor na jazyk. Právě proto, že víme, jak mocný je jazyk nástroj. Právě proto, že víme, kolik zla i kolik dobra už v dějinách lidé jazykem způsobili. Jasně, že to není lehké, ale Pán Ježíš nám dává pomocný návod. Je potřeba jít hlouběji, než jen do ústní dutiny. Jde o to, co skrýváme ve svém srdci. Jsou-li to poklady, nebo zloba. S tím je potřeba pracovat na prvním místě. Neexistuje seznam „dobrých slov“ a seznam slov „špatných“, či „zakázaných“. Čím srdce přetéká, to ústa mluví – nebo také ta ústa vydrží být zavřena a mlčet, protože to je v tu chvíli lepší. V příslušném srdci je totiž poklad z nejvzácnějších – volné místo, kam se vejde ten druhý i se svými radostmi či strastmi.

Slova, či mlčení – to už je důsledek. Ovoce onoho stromu, který v našem srdci koření. Říká-li Pán Ježíš, že budeme souzeni podle svých slov, chápejme to tak, že tato slova budou zřetelným svědectvím o tom, čím bylo naplněno naše srdce. Od toho se odvíjí, jestli budeme sytit lidi kolem nás dobrým ovocem, nebo odpornými pláňaty.

„*Jazyk každého z nás je malý úd, ale může se chlubit velkými věcmi*“ píše Jakub. Hlídejme si tedy jazyk a naplňujme své srdce dobrem, aby bylo čím se chlubit.

Amen